surado XVIII a. kultūrinį sluoksnį (*LIIR*, f. 1, b. 5466). 2013 m. P. Vutkinas iki 80 cm gylio fiksavo XX a. sluoksnius (*LIIR*, f. 1, b. 7135).

Tilto g. 12C ištirta apie 10 m² ploto perkasa. Iki 0,4–1 m gylio fiksuoti piltiniai geltono ir pilko smėlio, žvyro ir griuvenų sluoksniai, suformuoti tiesiant ryšių linijos ir elektros trasos tinklus. Perkasos ŠR dalyje nuo paviršiaus iki įžemio (2,55 m gylio) kasinėtas XX a. II pusėje suformuotas piltinio rudo ir pilko grunto su smulkiomis statybinėmis griuvenomis ir akmenimis gruntas, suformuotas klojant vandentiekio vamzdį. Po piltiniais sluoksniais perkasos PV pusėje slūgsojo nuo 93 cm iki 1,65 m storio du kultūrinio sluoksnio horizontai, suformuoti XVIII a. Tai juodo grunto sluoksnis su šviesaus žvyro intarpais, akmenukais, smulkiomis gelsvos spalvos plytų duženomis ir degėsių gabaliukais bei žemiau besitęsiantis tamsiai pilkos spalvos sluoksnio horizontas su negausiais XVI–XVIII a. radiniais. Neperkastose vietose įžemis – geltonas smėlis pasiektas 2–2,2 m gylyje.

Iš viso rasti ir inventorinti tik 59 radiniai, kurių didžiąją dalį sudarė neglazūruotų aprūkusių puodų (daugiausia šonai, priedugniai ir dugnai) ir žaliai bei rudai glazūruotų puodynių šukės, būdingos XVII ir XVIII a. Nedaug rasta glazūruotų lėkščių dalių, žalia glazūra dengtų koklių fragmentų, iš kurių paminėtini dubeninio ir juostinio koklio fragmentai (2–3 pav.).

Tilto Street 12C

In 2021, a comprehensive archaeological excavation was conducted at Tilto Str. 12C, Vilnius, consisting of a single 10 m² trench (Fig. 1). An 18th-century layer (0.93–1.65 m thick) was identified on the SW side of the trench, under fills associated with utility network trenches. It contained fragments of domestic and structural ceramics dating from the 16th to the 18th century (Figs. 2–3).

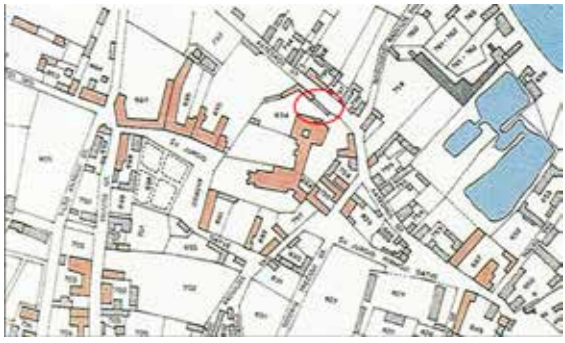

1 pav. 1808 m. Vilniaus miesto plane pažymėta posesija 694 su joje esančiu mūriniu Tilto g. 12 namu, prie kurio iš R pusės pavaizduotas priestatas 12C (Drėma V., Dingęs Vilnius. Vilnius, 1991, p. 43, pav. 35).

Fig. 1. Property No. 694 indicated in the 1808 Vilnius city plan, comprised of a brick house at Tilto Str. 12 and an annex 12C situated on its E side.

2 pav. Dubeninio koklio fragmentas. G. Murachimovaitės nuotr.

Fig. 2. A fragment of a bowl-shaped stove tile.

3 pav. Juostinio koklio fragmentas. G. Murachimovaitės nuotr.

Fig. 3. A fragment of a band stove tile.

Marina Tarasova,
Martyna Remenčiūtė

Totorių gatvė 13

2021 m. sklype Totorių g. 13 Vilniuje atlikti žvalgomieji tyrimai, detalieji tyrimai ir žvalgymai, susiję su čia esančių pastatų rekonstrukcijos darbais. Totorių g. 13 sklypas patenka į 12 istorinį Vilniaus kvartalą. Kvartalo namas, dabar pažymėtas 13 numeriu, atitinka 661 posesiją.

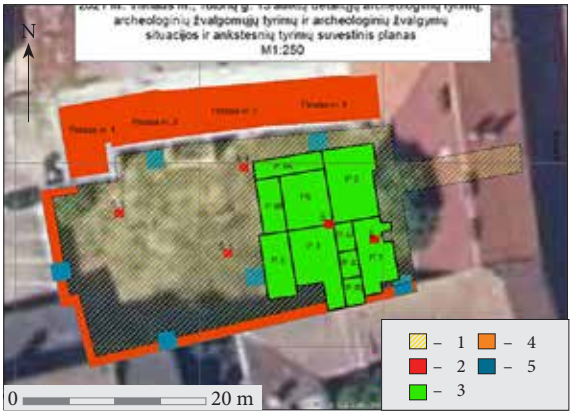

1 pav. situacijos planas: 1 – 2021 m. atlikti žvalgymai; 2 – 2021 m. tirti šurfai; 3 – 2021 m. tirtos perkasos; 4 – 2021 m. A. Šležo žvalgymai; 5 – 2007 m. K. Katalyno tyrimai. M. Remenčiūtės brėž.

Fig. 1. General area plan: 1 – 2021 survey area; 2 – 2021 test pits; 3 – 2021 trenches; 4 – 2021 survey area by A. Šležas; 5 – 2007 excavation by K. Katalynas.

Vienu galu sklypas rėmėsi į Totorių gatvę, kitu – į Radvilų rūmų pylimą (*KPC PB*, f. 5, ap. 1, b. 3565.). 1790 m. apibūdintas Leono Kalenkevičiaus privatus namas su dviem kambariais, 1 kamara ir 1 mažu rūsiu. 1795 m. L. Kalenkevičiaus dvarelio dydis išmatuotas lietuviškais uolekčiais: jis iš priekio 34 uolekčių pločio, 132 uolekčių ilgio. 1806 m. aprašoma, jog gyvenamame name yra 3 dideli ir 1 mažesnis kambarys bei 4 koklinės krosnys. 1854 m. mūrinį jau 2 aukštų namą su rūsiu Ona Čučeikova pardavė Labdarybės draugijai. 1881–1882 m. žinios apie 661 posesiją pateikiamos kartu su 659 (turtas įvertinamas 5 tūkst. rub.). Dokumente paminėtas 2 aukštų mūrinis namas, matyt, stovėjo tik 661 posesijoje. Iš istorinių duomenų atrodo, kad dalis mūrinio namo išliko iš XVIII a., o 1820–1850 m. pastatas rekonstruotas (tada pastatytas antrasis aukštas). XX a. pastatyti sandėliai posesiją padalijo į dvi dalis, suformuodami prie Totorių gatvės uždarą kiemą. Kita tolimesnioji (V) 661 posesijos sklypo dalis, esanti prie buvusio pylimo, kur seniau augo sodas, atitverta.

Minėtame sklype 2007 m. žvalgomuosius tyrimus atliko K. Katalynas. Jų metu sklypo vidiniame kieme ištirti 6 2x2 m dydžio šurfai (bendro 24 m^2 ploto), aptiktas 0,3–1,6 m storio maišytos žemės sluoksnis, šurfe 3 rasti keli XIX a. pabaigos – XX a. pradžios radiniai, kitur radinių nerasta. 2021 m. numatomų darbų vietose tada tirti 3 šurfai – 2, 4–5. Jų vietose įžemis pasiektas 0,4–1,6 m gylyje, šurfuose 4–5 atidengti inžineriniai tinklai. Archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio, radinių ar struktūrų žvalgomųjų tyrimų metu neaptikta (*ATL 2007 metais*, 2008, p. 576).

2021 m. sklype Totorių g. 13 atlikti žvalgomieji tyrimai, siekiant išsiaiškinti kultūrinio sluoksnio išlikimo laipsnį ir nustatyti tikslesnes detaliųjų tyrimų apimtis. Ištirti penki 1x1 m dydžio šurfai (5 m^2) (1 pav.). Šurfuose 1 ir 2, tirtuose R sklypo dalyje, nuo 20–40 cm gylio aptiktas iki 50 cm storio pilko grunto sluoksnis su XVI a. II pusės radiniais. Šurfe 2 po minėtu sluoksniu virš įžemio fiksuotas iki 10 cm storio šviesiai pilko smėlio sluoksnis – galbūt pirminis paviršius. Šurfuose, tirtuose V ir centrinėje sklypo dalyje (šurfai 4 ir 5), po piltiniu 10–20 cm storio pilko grunto sluoksniu pasiektas įžemis. Čia kultūrinis sluoksnis sunaikintas formuojant sklypo reljefą. Šurfe 3 nuo paviršiaus iki 20 cm gylio R dalyje ir 60 cm V dalyje stebėtas pilko grunto su griuvenomis sluoksnis. Po juo tirtas 0,5–1 m storio tamsiai pilkas gruntas. Minėtas gruntas tikriausiai permaišytas XX a. įrengiant požeminius inžinerinius tinklus, tačiau jame aptikta tik XVI–XVII a. radinių: neglazūruotos buitinės keramikos, baltos molio masės (Kielcų) keramikos šukių.

Atsižvelgiant į žvalgomųjų tyrimų duomenis, detalieji tyrimai vykdyti sklypo R dalyje.

Čia ištirtos 6 perkasos (1 pav.), iš viso 202,8 m^2. Detaliųjų tyrimų metu aptiktas iki 1,3 m storio 3 horizontų kultūrinis sluoksnis bei atidengtos ir ištirtos duobės, kurių gylis siekė iki 4,75 m. Nuo žemės paviršiaus iki 40 cm gylio slūgsojo pilko grunto su griuvenomis sluoksnis, suformuotas XIX–XX a. Po juo tęsėsi pilko grunto sluoksnis su negausiais XVI–XVII a. radiniais, kurio storis svyravo nuo 20 iki 60 cm. Vietomis prieš įžemį minėto sluoksnio apačioje stebėtas 10–20 cm storio šviesiai pilko smėlio sluoksnelis – pirminis paviršius, kuriame aptikta keletas lipdytų lygiu ir brūkšniuotu (?) paviršiumi puodų šukių, datuojamų I tūkst. po Kr. Šie radiniai greičiausiai liudija šioje vietoje buvusią gyvenvietę, kurią galima sieti su netoliese, Labdarių g. 8A 2016 m. J. Stankevičiūtės tyrimų metu aptiktu III–VI a. kapinynu (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 401–404). Įžemis – gelsvas smėlis, pasiektas nuo 40 cm iki 1,3 m gylyje. Duobių vietose – iki 4,75 m gylyje. Minėtas kultūrinis sluoksnis ŠR sklypo dalyje, perkasos 2 vietoje sunaikintas XX a. tiesiant inžinerinius tinklus.

Detaliųjų tyrimų metu atidengta 15 duobių. Didžioji jų dalis (duobės D1–D3, D6–D7, D14) atsirado XX a. įrengiant nuotekų tinklus bei eksploatuojant sklypą. Jose aptikta daugiausia XX a. šiukšlių bei nutiesti vamzdžiai. Perkasos 1 P pusėje atidengta duobė D4. Ji tęsėsi iki 4,75 m gylio. Apie 4,28 m gylyje atidengtos dvi eilės 20 cm pločio, 5–7 cm storio pušies lentų, kuriomis buvo išramstyti duobės šonai. Greičiausiai šios duobės vietoje buvęs šulinys. Tiriant duobę aptikta gyvūnų kaulų, XVI–XVIII a. datuojamų buitinės keramikos šukių, dengtų žalia, ruda glazūromis, bei neglazūruotų (2 pav.), plokštinių ir dubeninių koklių fragmentų, bato apkaustėlis, 5 muškietos šratai, kniedė.

Panašaus pobūdžio duobė atidengta ir 4,1 m gylyje nuo paviršiaus perkasoje 3. Apie

2 pav. Puodas iš perkasos 1. S. Charževskio nuotr.

Fig. 2. Pot from Trench 1.

3 pav. Puodas iš perkasos 3. S. Charževskio nuotr.

Fig. 3. Pot from Trench 3.

3,4 m gylyje atidengtos 3 eilės apie 15–20 cm pločio, 5–7 cm storio pušies lentų, kuriomis buvo išramstyti duobės šonai. Greičiausiai šios duobės vietoje buvęs šulinys. Tiriant duobę aptikta gyvūnų kaulų, XVI–XVIII a. datuojamos buitinės keramikos šukių, dengtų ruda ir žalia glazūromis, bei neglazūruotų (3 pav.) karnizinių, plokštinių ir dubeninių koklių, pypkės galvutė. Taip pat perkasoje 3 atidengta duobė D9. Įžemyje ji išryškėjo 50–60 cm gylyje nuo paviršiaus, užpildyta pilku permaišytu gruntu su molio tarpsluoksniais. Pasiekus 2,8 m gylį, įžemyje atidengtas iš lauko akmenų sudėtas 1,5 m pločio, 2,5 m ilgio grindinys (4 pav.).

Akmenys 20x15 cm, 10x5 cm, 16x12 cm, 20x10 cm ir panašaus dydžio. Duobėje aptikta

4 pav. Perkasoje 3 atidengtos duobės 3 su grindiniu vaizdas. M. Tarasovos nuotr.

Fig. 4. A view of the pavement exposed in the pit in trench 3.

gyvūnų kaulų, XIX–XX a. buitinės keramikos, stiklo butelių šukių ir koklių, taip pat XVI–XVIII a. puodų, puodynių ir lėkščių šukių, koklių fragmentų, tiglio fragmentas. Šalia grindinio akmenų aptiktos 3 monetos, dvi iš jų stipriai korodavusios, tad nominalo nustatyti nepavyko, o trečioji – Rusijos imperijos, Ana Ivanova (?), denga, 17?? m. Po grindiniu pasiektas įžemis – gelsvas smėlis.

Žvalgytas 722 m^2 plotas sklypo V dalyje ir pakraščiuose. Čia fiksuotas XIX–XX a. sluoksnis suformuotas eksploatuojant sklypą ir įrengiant požeminius inžinerinius tinklus.

Totorių Street 13

In 2021, a field evaluation was conducted at Totorių Str. 13, Vilnius, consisting of 5 test pits (5 m^2 total) which identified a surviving, archaeologically significant deposit dating from the second half of the 16th to the 17th century on the E side of the plot – the focus of subsequent comprehensive excavation. It consisted of six trenches measuring 202.8 m^2 (Fig. 1). Three distinct archaeological layers up to 1.3 m thick were identified, and several pits (up to 4.75 m deep) were fully excavated (Fig. 4). The surface layer was 40 cm thick and dated to the 19th and 20th centuries. An underlying grey soil layer was 20–60 cm thick and contained sparse 16th- and 17th-century finds (Figs. 2–3). Below, isolated lenses of light grey sand (10–20 cm thick) were visible just above the sterile soil, indicative of the ancient surface level and containing several hand-built smooth and striated (?) pot sherds, dating to the 1st millennium AD. These finds suggest the presence of a settlement, potentially associated with a nearby 3rd- and 4th-century burial ground discovered by J. Stankevičiūtė at Labdarių Str. 8A in 2016 (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 401–404). Yellow sand comprising the sterile soil layer was recorded at a depth of 0.4–1.3 m, and at a depth of 4.75 m in pits.

Marina Tarasova,
Aurimas Steponkus

Dominikonų, Vilniaus ir Vokiečių gatvės

2021 m. Dominikonų, Vilniaus ir Vokiečių gatvėse vykdytų tyrimų metu detaliai ištirtas 108 m^2 ir žvalgytas 3020,97 m^2 plotas (1–2 pav.). Istoriografijoje ne kartą minima, kad Vokiečių gatvės rajono apgyvendinimas ir pirminis urbanizacijos procesas prasidėjo XIV a. Žinoma, kad nuo XVI a. 2 dešimtmečio dabartinės Vokiečių gatvės V dalyje ėmė kurtis žymūs privilegijuoto luomo atstovai: Goštautai, Vilniaus burmistras Morštynas ir Rudomina, Hozijai ir kiti. Vėliau čia valdų įsigijo Bžostovskiai, Glebavičiai, Pociejai, Tyzenhauzai, Vitinhofai, Voi-